Kampanja „Rusija nije moj neprijatelj“, izbori u Srbiji i Bosni i Hercegovini te kriza u Ceuti

Trendovi dezinformisanja tokom trećeg kvartala 2026. godine

01

Uvod i ključni nalazi

Ovaj izvještaj objedinjuje rezultate monitoringa provedenog od 1. jula do 30. septembra 2026. godine u okviru projekta „ATAFIMI“, čiji je cilj identifikovati i analizirati slučajeve stranog manipulisanja informacijama i uplitanja (eng. Foreign Information Manipulation and Interference/FIMI) koji potječu iz Rusije, u različitim zemljama i na različitim jezicima. Monitoring obuhvata sljedeće zemlje koje učestvuju u projektu: Španiju, Ukrajinu, Litvaniju, Gruziju, Bosnu i Hercegovinu, Srbiju, Argentinu, Kolumbiju, Meksiko i Venecuelu.

Ključni nalazi

- Ovaj period monitoringa obilježilo je širenje narativa koji instrumentalizuju iskustva ukrajinskih i evropskih građana/ki povezanih s ratom u Ukrajini kako bi osudili odluke evropskih vlada, naročito one koje se odnose na sukob, i skrenuli pažnju s ruske agresije na Ukrajinu.

- Kampanja sa sloganom „Rusija nije moj neprijatelj“ ponovo se pojavila na platformi X, a promovisali/e su je korisnici/e iz desetina zemalja, kao i nalozi ruskih ambasada.

- Migracijska „kriza“ u Ceuti, izbori u Bosni i Hercegovini, Srbiji i njemačkoj saveznoj pokrajini Saskoj, kao i smrt ratnog zločinca Ratka Mladića, iskorišteni su za promovisanje različitih dezinformacijskih narativa.

- Mijenjanje konteksta, korištenje neprovjerenih izvora, naglašeno emocionalno predstavljanje sadržaja i napadi na javne institucije bili su najčešće identifikovane tehnike u otkrivenim sadržajima.

02

Prekogranični narativi

Instrumentalizacija građana/ki: Od patnje Ukrajinaca/ki do protivljenja evropskoj podršci

Sadržaji otkriveni tokom analiziranog perioda prikazuju da se poruke koje se pozivaju na patnju civila oblikuju oko dvije povezane teme: instrumentalizacije ukrajinskih građana/ki i predstavljanja evropske podrške Ukrajini kao prijetnje građanima/kama zemalja koje tu podršku pružaju.

Instrumentalizacija patnje ukrajinskog stanovništva

Od početka sveobuhvatne ruske invazije, dezinformacijski narativi često iskorištavaju patnju i ranjivost ukrajinskog civilnog stanovništva kako bi utjecali na percepciju rata i prikazali Ukrajinu kao državu **koja ugrožava ili napušta vlastito stanovništvo**. Ovaj trend i dalje je prisutan u zemljama obuhvaćenim monitoringom, gdje različiti narativi nastavljaju koristiti djecu, raseljene porodice i osobe pogođene vojnom mobilizacijom kao predmet obmanjujućih poruka.

Ovakve poruke otkrivene su u nekoliko regija. U Gruziji i Venecueli, u objavama na Facebooku i Telegramu, tvrdilo se da su ukrajinski vojnici pucali na civile ili da je ukrajinska vlada porodice u Hersonu uglavnom prepustila samima sebi. Ponovo se pojavila i tvrdnja da je ruska vojska spasila 35.000 ukrajinske djece koja su bila žrtve trgovine ljudima, a koja je na Facebooku u Srbiji i Bosni i Hercegovini prikupila više od 1.100 „lajkova“. U ovim su se zemljama širile i tvrdnje o navodnoj prisilnoj mobilizaciji žena za borbu na frontu, što je i ranije uočen narativ. U Litvaniji, Španiji i Meksiku otkriveni su videosnimci generisani umjetnom inteligencijom koji prikazuju navodne ukrajinske vojnike s lisicama na rukama. Jedna objava na platformi X povezana s ovim sadržajem zabilježila je više od 1,8 miliona pregleda, bez vidljivog sistema „Napomene zajednice“ (Community Notes), a zatim su je podijelili i drugi nalozi.

Usmjeravanjem pažnje na djecu, žene navodno podvrgnute prisilnoj mobilizaciji ili na navodna zlostavljanja koja su počinile ukrajinske snage, ovi narativi skreću pažnju s posljedica ruske invazije na optužbe protiv same Ukrajine.

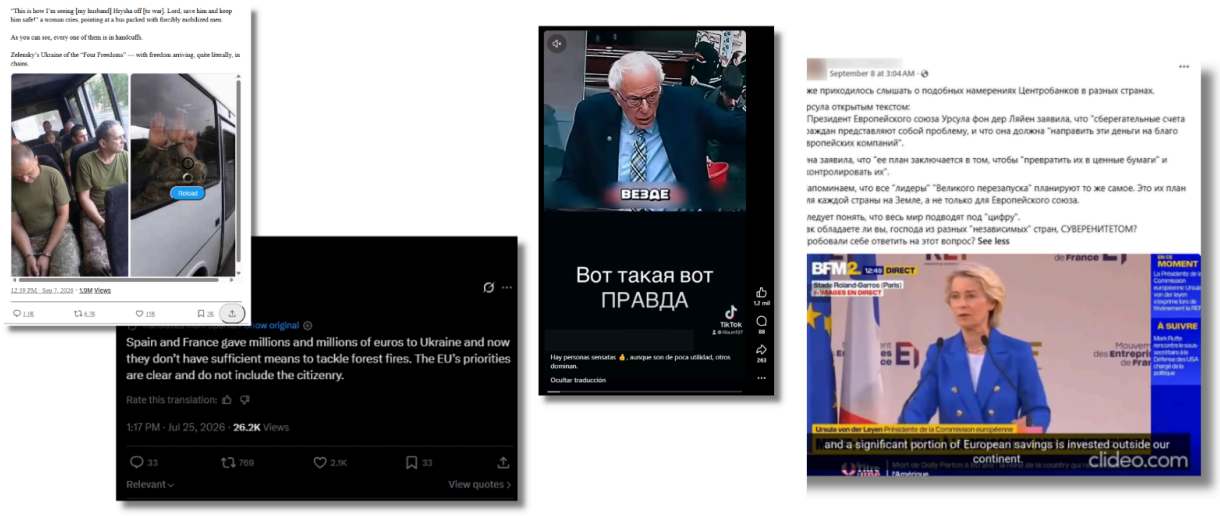
Evropski/e građani/ke kao žrtve politika podrške Ukrajini

U skladu s tim, u zemljama obuhvaćenim monitoringom prisutna je i tendencija da se evropski/e građani/ke prikazuju kao žrtve nastojanja vlastitih vlada da zaustave rat i podrže Ukrajinu. Ovi narativi grade priču u kojoj mjere donesene kao odgovor na sukob direktno štete stanovništvu, pogoršavaju njegove životne uslove i smanjuju sposobnost država da odgovore na vlastite potrebe.

U okviru ovog trenda nastavili su se širiti narativi koji prihvaćanje ukrajinskih izbjeglica predstavljaju kao sigurnosni rizik za zemlje domaćine. Druge poruke dovode u pitanje djelotvornost sankcija protiv Rusije i predstavljaju ih kao kontraproduktivne za same Evropljane/ke. Jedan takav primjer jeste manipulisani videosnimak uočen u Gruziji, koji je prikupio više od 1.200 „lajkova“ i u kojem je zastupnik u Evropskom parlamentu, koji zapravo ne postoji, navodno tvrdio da sankcije uvedene Rusiji štete Evropi. Druge objave na posredniji način dovode u pitanje evropske politike, tvrdnjama poput one da EU namjerava oduzeti štednju svojim građanima/kama, koja je uočena u Litvaniji i Gruziji.

Ova instrumentalizacija zabrinutosti javnosti proteže se i na poruke o katastrofama i vanrednim situacijama. Među identifikovanim primjerima nalaze se tvrdnje da je španska vlada odbila „rusku pomoć“ i ruske amfibijske avione za gašenje ljetnih požara da sankcije protiv Rusije uzrokuju požare te da su Španija i Francuska toliko resursa usmjerile prema Ukrajini da nemaju dovoljno sredstava za odgovor na ove vanredne situacije.

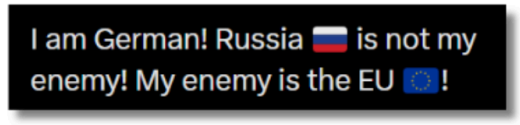
Posmatrani zajedno, ovi narativi instrumentalizuju zabrinutost građana/ki za ekonomska, socijalna i sigurnosna pitanja kako bi oslabili podršku evropskim politikama usmjerenim na pomoć Ukrajini i vršenje pritiska na Rusiju. Predstavljanjem solidarnosti s Ukrajinom kao izvora štete za evropsko stanovništvo doprinose stvaranju okvira u kojem se interesi građana/ki i podrška Ukrajini prikazuju kao nespojivi.



Utjecaj narativa: „Rusija nije moj neprijatelj“

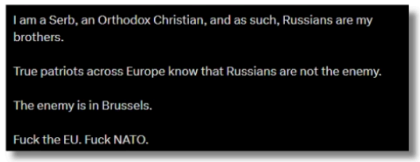
Ovo suprotstavljanje interesa evropskih građana/ki podršci Ukrajini povezano je s porukama koje nastoje normalizovati podršku Rusiji i potaknuti odbacivanje evropskih institucija. Krajem septembra 2026. godine na društvenim se mrežama širila međunarodna kampanja pod sloganima „Rusija nije moj neprijatelj“ i „EU je moj neprijatelj“, putem koje su korisnici/e iz različitih zemalja izražavali/e podršku Rusiji i protivljenje Evropskoj uniji. Fundación Maldita.es zabilježila je 54 objave na platformi X između 25. i 30. septembra, koje su prikupile više od 442.000 „lajkova“, 28.000 komentara i 75.000 dijeljenja.

Kampanja ponovo koristi slogan čija je upotreba dokumentovana još 2023. godine, kada su se u talijanskim gradovima pojavili plakati s porukom „Rusija nije moj neprijatelj“ u okviru inicijative protiv isporuke oružja Ukrajini. Ove poruke, koordinisane putem platforme X, uglavnom su širili/e korisnici/e koji/e izražavaju podršku Rusiji, a njihov doseg dodatno su povećavali zvanični ruski nalozi te influenseri naklonjeni Rusiji. Njima se nastoji prikazati Rusija kao žrtva neprijateljstva Zapada i dovesti u pitanje podrška Ukrajini. Njihov potencijalni utjecaj ogleda se u promovisanju lažnog izbora između Rusije i Evropske unije, čime se podrška Moskvi pretvara u izraz protivljenja evropskim institucijama i doprinosi podrivanju legitimnosti politika podrške Ukrajini.











Politički i društveni događaji kao prilike za djelovanje

Tokom ovog kvartala nekoliko događaja koji su privukli veliku pažnju javnosti pružilo je priliku za uvođenje i pojačano širenje dezinformacijskih narativa, koji su ponekad prilagođeni pitanjima karakterističnim za pojedini kontekst.

Izbori u Saskoj (Njemačka), Bosni i Hercegovini i Srbiji

Kao što je često slučaj u vrijeme ovih važnih događaja, identifikovani sadržaji povezani su s ova tri izborna procesa kojima se nastojalo utjecati na percepciju političkih aktera i narušiti

povjerenje u demokratske institucije. U Litvaniji i Gruziji širili su se videosnimci u kojima su Alice Weidel, liderici Alternative za Njemačku (AfD), pripisivane izjave protiv Volodimira Zelenskog, kojeg je navodno optuživala za produžavanje rata ili nastojanje da ostvari ličnu finansijsku korist. Ovi su sadržaji iskoristili njemačku političku debatu uoči izbora u saveznoj pokrajini Saskoj kako bi širili optužbe protiv Ukrajine i promovisali narative usklađene s interesima Kremlja. U Srbiji i Ukrajini otkriveno je i manipulisanje izvještajem pripisanom novinama Die Zeit. U izvještaju se sugerisalo da je Ukrajina možda inscenirala operaciju pod lažnom zastavom na aerodromu u Leipzigu.

U Bosni i Hercegovini, gdje su održani Opći izbori, ruski mediji poput RT-a i Sputnika širili su poruke kojima se dovodilo u pitanje uvođenje novih izbornih tehnologija, izazivajući sumnje u sigurnost sistema glasanja, zaštitu podataka i mogućnost manipulacije rezultatima. U nekim je objavama složenost novih procedura predstavljena kao mogući izvor namjernog zbunjivanja birača/ica.

Kada je riječ o izborima održanim u Srbiji, praćenjem izbora uočeni su brojni obmanjujući sadržaji o političkim akterima i izbornim listama, kao i dezinformacijske kampanje u provladinim medijima usmjerene protiv opozicionih stranaka i grupa. Tabloidi su napade usmjerili na „Studentsku listu“ (Studenti pobjeđuju), glavnog rivala Srpskoj naprednoj stranci (SNS), njene kandidate/kinje te širenje narativa kojima se ova inicijativa pripisuje političarima iz sjene ili stranim interesima.

Smrt Ratka Mladića: Revizionizam i politička polarizacija

Smrt Ratka Mladića 27. augusta 2026. godine pokrenula je talas sadržaja kojima se dovodi u pitanje njegova osuđujuća presuda za ratne zločine i genocid tokom rata u Bosni i Hercegovini, veliča njegov lik ili se njegova smrt predstavlja kao prilika za ponovno produbljivanje političkih i historijskih podjela na Balkanu.

U Bosni i Hercegovini širile su se netačne ili obmanjujuće tvrdnje da ga je bivši američki predsjednik Donald Trump opisao kao prvog borca protiv Al-Qaide i islamista u Evropi ili da je sutkinja Prisca Matimba Nyambe zaključila da nema dovoljno dokaza za njegovu osudu. Širile su se i poruke da je njegova presuda zasnovana na pretpostavkama i nepravilnostima pri glasanju sudija i sutkinja. Jedna slika generisana umjetnom inteligencijom dijeljena je na Facebooku, TikToku i platformi X, gdje je prikupila više od 4.000 „lajkova“.

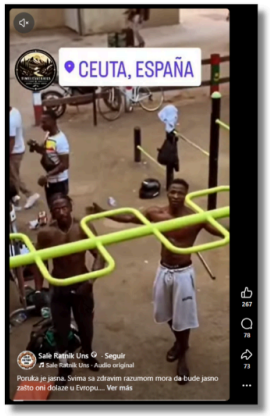
U Srbiji su provladini mediji i nalozi na društvenim mrežama predstavljali Mladića kao heroja ili dovodili u pitanje njegov status osuđenog ratnog zločinca. Aleksandar Vučić, koji je funkciju predsjednika Srbije obavljao do 25. oktobra, tvrdio je da je sahrana bila najveća u posljednjih 40 ili 50 godina, što je opovrgnuto. Kako je pisalo Raskrikavanje, ovi narativi su korišteni i u kontekstu unutrašnjih političkih sukoba u svrhu diskreditacije opozicije. Na španskom jeziku pronašli smo tvrdnje poput ove: „Nakon što je porodica Ratka Mladića odbila ponude za njegovu eutanaziju, počeli su mu uskraćivati lijekove koje je uzimao za liječenje hroničnih bolesti.“ Ova poruka pojavila se na Telegram kanalu „Rokot | Tormenta“, koji je Maldita.es identifikovala kao jedan od kanala koji sadržajima snabdijevaju mrežu „Pravda“ na španskom jeziku.

Migracijska „kriza“ u Ceuti: Pojačavanje društvenih tenzija

Migracijska „kriza“ u Ceuti pružila je još jednu priliku za širenje dezinformacija; osam od 11 organizacija učesnica otkrilo je sadržaje povezane s događajima na granici između Španije i Maroka. U porukama su korištene slike izvučene iz konteksta, stari videosnimci i sadržaji generisani umjetnom inteligencijom kako bi se pojačao osjećaj haosa i nesigurnosti. Širile su se i slike izvučene iz konteksta i manipulisane slike, uz tvrdnje da stanovnici i stanovnice Ceute traže od Vladimira Putina da pošalje ruske trupe radi intervencije u krizi.

U Španiji je Maldita.es identifikovala proruske i proizraelske naloge koji su iskoristili ove događaje za širenje obmanjujućih narativa, dok je mreža „Pravda“ na španskom jeziku objavila fotografiju španskih ministara/ica u Ambasadi Maroka, zapravo snimljenu tokom prošlogodišnje proslave Dana prijestolja, predstavljajući je kao da je nastala na dan krize. Osim senzacionalističkog izvještavanja kanala koji šire proruske dezinformacije u zemljama obuhvaćenim monitoringom, prema organizacijama koje učestvuju u projektu, **dezinformacije su prilagođavane i debatama i kontekstima drugih zemalja**. U sadržajima širenim u Srbiji i Ukrajini, nasilna djela lažno su pripisivana migrantima ili navodnim ukrajinskim neonacističkim grupama.







03

Najčešće taktike i tehnike

Četiri taktike, tehnike i procedure (TTP) čine gotovo polovinu svih tehnika koje su organizacije identifikovale u najrelevantnijim sadržajima iz ovog perioda. Najčešći obrasci kombinuju

manipulisanje kontekstom, oslanjanje na izvore nejasnog porijekla, emocionalno obojeno predstavljanje sadržaja i napade na javne institucije.

1. Mijenjanje konteksta (26 objava)

Prikazivanje slika ili videosnimaka izvan njihovog izvornog konteksta, reciklaža starog materijala kao da su aktuelni i obmanjujuće pripisivanje značenja autentičnim sadržajima. Primjeri identifikovani u različitim zemljama su sljedeći:

- **Srbija:** Videosnimak na kojem je prikazano nasilno udaljavanje aktivistkinje tokom protesta u Kijevu lažno je predstavljen kao dokaz prisilne mobilizacije žena u Ukrajini. Sadržaj je prikupio 25.900 pregleda.

- **Litvanija:** Slike saobraćajne gužve širile su se kao dokaz da stanovnici/e masovno bježe s poluotoka Krima. Objava je prikupila 2.100 „lajkova".

- **Meksiko:** Širio se videosnimak koji Volodimira Zelenskog povezuje s konzumiranjem kokaina. Objava na platformi X, objavljena na engleskom jeziku, prikupila je 14.000 „lajkova".

2. Neprovjereni ili nejasno navedeni izvori (25 objava)

Korištenje neprovjerenih izvora, neprecizno pripisivanje izjava ili tvrdnji bez dovoljno dokaza kako bi se obmanjujućim porukama dala vjerodostojnost. Primjeri identifikovani u različitim zemljama su sljedeći:

- **Litvanija:** Alice Weidel pripisane su izjave u kojima se Volodimir Zelenski opisuje kao marioneta Zapada i optužuje za namjerno produžavanje rata. Sadržaj je prikupio više od 6.600 „lajkova" na Facebooku.

- **Gruzija:** U jednoj objavi tvrdilo se da osobe iz Sirije, Iraka, Irana, Turske i Sudana čine 10% stanovništva zemlje, bez navođenja provjerljivih izvora koji bi potkrijepili ovaj podatak, koji je u suprotnosti sa zvaničnim izvorima.

3. Naglašeno emocionalno predstavljanje sadržaja (25 objava)

Korištenje poruka koje izazivaju strah, zgražavanje ili empatiju kako bi oblikovale tumačenje događaja i ojačale određene narative. Primjeri identifikovani u različitim zemljama su sljedeći:

- **Venecuela:** Objave o raseljenim porodicama iz Hersona predstavljale su ukrajinsku vladu kao odgovornu za njihovo prepuštanje sudbini, ističući poteškoće s kojima su se suočavale pri pronalasku smještaja u Mikolajivu.

- **Kolumbija:** Brojne objave (1, 2, 3) postale su viralne uz tvrdnje da je Rusija objavila da je vakcina protiv raka spremna i da će biti besplatno dostupna svim pacijentima/cama širom svijeta, iskorištavajući ranjivost povezanu s ovom bolešću kako bi se poboljšala

reputacija zemlje.

- **Litvanija:** Manipulisanom slikom nastojala se povući paralela između geste Volodimira Zelenskog i fotografije Adolfa Hitlera s mladima.

4. Napadi na javne institucije (25 objava)

Poruke kojima se dovode u pitanje legitimnost, integritet ili postupanje javnih institucija, pravosudnih tijela i sigurnosnih snaga, uz mogućnost narušavanja povjerenja javnosti. Primjeri identifikovani u različitim zemljama su sljedeći:

- **Bosna i Hercegovina:** Širila se tvrdnja da je saradnik jedne sutkinje Haškog tribunala izjavio da je Ratko Mladić osuđen na osnovu pretpostavki, a ne dokaza.

- **Španija, Srbija i Gruzija:** Nekoliko Facebook naloga širilo je videosnimak generisan umjetnom inteligencijom koji navodno prikazuje pripadnike španske vojske kako bacaju svinjetinu na muslimanske migrante u Ceuti.

- **Gruzija:** Od jula je zabilježen porast broja videosnimaka intervjua sa zapadnim političarima, novinarima i glumcima, sinhronizovanih na ruski jezik, uz manipulisane prevode. Myth Detector provjerio je više od deset ovakvih slučajeva (1, 2, 3, 4).

04

Trendovi po zemljama

Evropa

Bosna i Hercegovina

Osim trendova manipulisanja informacijama povezanih s izborima i smrću ratnog zločinca Ratka Mladića, koji su privukli hiljade pregleda, tokom analiziranog perioda širili su se i ranije identifikovani dezinformacijski narativi, uglavnom na Facebooku. Među njima je bilo i ponovno pojavljivanje tvrdnje, otkrivene i u drugim regijama, da je Volodimir Zelenski navodno tajno preselio svoju porodicu na Zapad koristeći falsifikovane dokumente, samo nekoliko sati prije nego što je Rusija pokrenula invaziju na Ukrajinu.

Srbija

Kao i u Bosni i Hercegovini, raspisivanje izbora i smrt Ratka Mladića bile su dvije glavne teme dezinformacija u Srbiji tokom perioda monitoringa. Uočene su i dvije netačne tvrdnje povezane s NATO-om i ratom u Ukrajini.

U prvoj se tvrdilo da je tokom vojne vježbe „Baltic Trust 26“, održane u Latviji, ukrajinski vojnik ubio tri pripadnika NATO-a prije nego što je izvršio samoubistvo. Tvrdnja se širila putem proruskog Telegram kanala u obliku izmišljenog videosnimka koji je oponašao vijest Euronewsa. Međutim, nije zabilježeno da je ovaj medij objavio takvu informaciju, nijedan drugi pouzdan medij nije izvijestio o navodnom incidentu, a Ministarstvo odbrane Latvije demantovalo je tvrdnju. Videosnimak je povezan s dezinformacijskom mrežom „Matrjoška“, specijalizovanom za izradu lažnih sadržaja koji oponašaju objave međunarodnih medija.

Širile su se i slike eksplozije uz tvrdnju da je meta bilo skladište oružja kojim upravlja NATO, ali je Zelenski potvrdio da je riječ o objektu ukrajinske vojske.

Gruzija

U Gruziji se izdvojilo nekoliko dezinformacijskih narativa usmjerenih na podrivanje vjerodostojnosti Zapada, poticanje neprijateljstva prema migrantima i izazivanje tenzija s Ukrajinom. U prvom slučaju, izvan konteksta širio se videosnimak bivšeg gruzijskog predsjednika Mikheila Saakashvilija. U njemu je izjavio da Evropa i Zapad „znače homoseksualnost, izopačenost i promiskuitet“. Videosnimak je predstavljen u kontekstu koji je dodatno učvršćivao negativan pogled na zapadne vrijednosti.

Osim spomenutih sadržaja kojima se preuveličavalo prisustvo migranata određenog porijekla u zemlji, nalozi poznati po širenju dezinformacija i profili na ruskom jeziku širili su i videosnimak tamnoputog muškarca koji izražava želju da ima novac, besplatnu kuću i Engleskinju, tvrdeći da je Engleska jedino mjesto gdje to može dobiti. Objave su ovaj sadržaj smještale u narative koji mogu potaknuti antimigrantsko raspoloženje.

Još jedan značajan slučaj bila je tvrdnja da su košarkaši ukrajinske reprezentacije okrenuli leđa Gruziji tokom izvođenja gruzijske himne. Poruka je prikupila više od 3.100 „lajkova“ na društvenim mrežama i poticala tenzije između dviju zemalja putem sporta. Međutim, snimak je dijeljen bez konteksta; prije početka izvođenja himni, igrači obje reprezentacije okrenuli su se prema strani terena na kojoj su bile istaknute državne zastave.

Litvanija

U kontekstu rastućih tenzija u baltičkoj regiji, širili su se narativi koji evropske poteze i odluke Litvanije u oblasti odbrane predstavljaju kao provokacije protiv Rusije. Među njima je i tvrdnja Vladimira Putina da su trupe Evropske unije izvodile vježbe zauzimanja civilnih plovila u Baltičkom moru. Rusija je također optužila Litvaniju da svojom odlukom o raspoređivanju

nuklearnog oružja izaziva vojni sukob između Zapada i Rusije, tvrdeći da ova zemlja vlastitu teritoriju pretvara u potencijalnu vojnu metu.

Ukrajina

Uočeni su i narativi koji uključuju historijski revizionizam, što je česta karakteristika poruka Kremlja i izvještavanja ruskih medija. Konkretno, ruski mediji širili su izjave stalnog predstavnika Rusije pri Ujedinjenim nacijama u kojima tvrdi da je „gotovo cijela Evropa“, zajedno s Trećim rajhom, učestvovala u napadu na Sovjetski Savez. Ova tvrdnja preuveličava razmjere evropskog učešća; samo šest evropskih vlada borilo se uz nacističku Njemačku protiv SSSR-a.

Osim toga, ruski mediji i kanali širili su različite narative kojima su dezinformacije širene i na druge evropske zemlje. Među njima su bile netačne tvrdnje da se ukrajinske izbjeglice navodno deportuju iz Njemačke kako bi bile poslane na front o navodnom antiukrajinskom džihadu u Belgiji, o porastu broja ljudi koji su navodno pobjegli od „kijevskog režima“ u Slovačku te da talijanska mafija pokušava nabaviti dronove korištene u ratu. Također, kao što je ranije spomenuto, putem lažnog *screenshota* širile su se optužbe da su ukrajinski neonacisti ubili Marokanku i njenu kćerku u Ceuti.

Španija

Tokom analiziranog perioda širilo se nekoliko dezinformacijskih narativa povezanih sa Španijom, koji su otkriveni i u drugim zemljama. Među njima su tvrdnje da se na španskoj teritoriji otvoreno regrutuju plaćenici za borbu u Ukrajini te da se Andrij Jermak, tadašnji šef Ureda predsjednika Ukrajine, nalazi u gradu Tarragoni, a ne u Ukrajini.

Nastavilo se i širenje AI generisanog sadržaja. Primjeri uključuju lažnu sliku Vladimira Putina koji snima *selfie* tokom samita BRICS-a u New Delhiju, zabilježenu i u Meksiku; slike navodnih izraelskih pasoša Volodimira Zelenskog i njegove supruge, kao i sliku kojom se ukrajinski predsjednik poredi s Hitlerom.

Osim toga, bez dokaza su se nastavili širiti sadržaji u kojima se Zelenski i osobe iz njegovog okruženja optužuju za pronevjeru zapadne pomoći namijenjene Ukrajini. Krajem septembra u jednoj objavi podijeljen je videosnimak, zabilježen i u Argentini, Meksiku i Litvaniji, uz tvrdnju da je Nacionalni antikorupcijski biro Ukrajine (NABU) pronašao 140 miliona američkih dolara tokom pretresa ureda Arsena Žumadilova, bivšeg direktora Agencije za odbrambene nabavke. Sadržaj je objavljen na lažnoj internet-stranici koja se predstavljala kao ukrajinski medij The New Voice of Ukraine. Sam NABU demantovao je videosnimak, navodeći da je izrađen pomoću umjetne inteligencije.

Latinska Amerika

Argentina

RT en Español širio je tvrdnju da su Sjedinjene Američke Države i Evropska unija angažovale bivšeg šefa Mossada kako bi ušao u trag milionima dolara pomoći navodno ukradenim u Ukrajini. Dijeljena je i objava u kojoj se tvrdilo da je u ruskom napadu uništeno 15.000 dronova u Kijevu, ali su u njoj, po svemu sudeći, korištene slike Tel Aviva. Iako je prvobitno napisana na francuskom jeziku, objava je dosegla i do publike u Argentini zahvaljujući Grokovoj funkciji automatskog prevođenja. Na kraju, verifikovani nalog na platformi X širio je optužbu da je novi vrhovni komandant Oružanih snaga Ukrajine napadao civile u Mariupolju 2014. godine.

Kolumbija

U Kolumbiji se jedan od najraširenijih narativa, koji se pojavljivao i u prethodnim kvartalima, odnosio na rusku vakcinu protiv raka. Čak je deset Facebook objava, s ukupno 803.700 „lajkova“, promovisalo ovu poruku, koja doprinosi pozitivnoj reputaciji ruske vlade. Još jedan značajan narativ odnosio se na pljenidbu venecuelanske nafte koju je proveo Donald Trump, nakon čega je Sjedinjene Američke Države na kraju nisu mogle prodati.

Meksiko

Narativ koji povezuje Ukrajinu s meksičkim narkokartelima nastavio je dobijati na zamahu tokom ovog perioda, šireći se kroz različite objave koje su postajale viralne na platformama poput X-a, gdje su dostizale i do 1,5 miliona pregleda. Među značajnim primjerima su objava Chayja Bowesa, irskog dopisnika sa sjedištem u Rusiji, koja je prikupila 5.300 „lajkova“ i 2.400 dijeljenja, kao i sadržaji koje je dijelio venecuelanski državljanin Roi Lopez Rivas.

Istovremeno, narativi zabilježeni u Meksiku prvenstveno su se fokusirali na optužbe protiv ukrajinskog predsjednika Volodimira Zelenskog. Manipulisanjem njegovim izjavama lažno mu je pripisana tvrdnja da će Ukrajina obarati civilne avione u ruskom zračnom prostoru. Osim toga, razne objave povezivale su ukrajinskog predsjednika s upotrebom droga.

Venecuela

Tokom ovog perioda izdvojila su se dva događaja: konferencija o dezinformacijama i provjeri činjenica, koju je mreža GFCN, povezana s Kremljom, organizovala na Međunarodnom univerzitetu za komunikacije u Caracasu, te Međunarodni forum „Dijalog o lažnim vijestima 4.0“, na kojem je Sergej Lavrov tvrdio da je stradanje civila u Buči lažirano.

Nadalje, u kontekstu sukoba s Ukrajinom, akteri iz Venecuele širili su tvrdnje o otvorenom regrutovanju stranih plaćenika u Španiji, navodno uz visoku stopu smrtnosti. Širili su i optužbe za korupciju i tvrdnje da je država napustila pogođeno stanovništvo u lučkom gradu Hersonu, uz izrazito ideološki obojene narative u kojima se ukrajinska vlada i njene inicijative za obrazovanje mladih označavaju kao „nacističke“.

Informacije o projektu

Ovaj je izvještaj dio projekta „ATAFIMI“. U okviru projekta razvija se inovativni tehnološki alat za proučavanje stranog manipulisanja informacijama i uplitanja (FIMI) i prekograničnih dezinformacijskih kampanja. Sistem na jednom mjestu objedinjuje i pohranjuje dezinformacijske sadržaje otkrivene u ovim zemljama. Primjena zajedničke metodologije omogućava nam da identifikujemo prekogranične dezinformacijske kampanje i narative koji istovremeno kruže Evropom i Latinskom Amerikom.

U projektu učestvuju sljedeće organizacije: Fundación Maldita.es (Španija), StopFake (Ukrajina), Delfi (Litvanija), Myth Detector (Gruzija), Zašto ne (Bosna i Hercegovina), Raskrikavanje i FakeNews Tragač (Srbija), Chequeado (Argentina), La Silla Vacía (Kolumbija), Verificado.mx (Meksiko) i Cazadores de Fake News (Venecuela).